

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Кіровоградської обласної
державної адміністрації

С.КУЗЬМЕНКО

рнц 2017 року

ПРОГРАМА

прискореної підготовки працівників підприємств, установ та організацій
Кіровоградської області до дій в особливий період

Розглянуто та схвалено на
засіданні педагогічної ради
НМЦ ЦЗ та БЖД Кіровоградської
області «30» травня 2017 р.
Протокол № 4

м. Кропивницький 2017

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма прискореної підготовки працівників підприємств, установ та організацій Кіровоградської області до дій в особливий період (далі – Програма) розроблена відповідно до Кодексу цивільного захисту України, Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану» та постанови Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 №444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях» і визначає зміст і обсяги навчання та форми контролю знань працівників підприємств, установ та організацій (далі – працівників) щодо дій у надзвичайних ситуаціях в особливий період.

Підготовка працівників підприємств, установ та організацій Кіровоградської області до дій в особливий період передбачає:

навчання за програмою загальної підготовки працівників підприємств, установ та організацій — вивчення і отримання практичних навиків щодо використання засобів індивідуального захисту; призначення та облаштування захисних споруд, порядку їх заповнення та правила поведінки працівників, які укриваються в них; надання домедичної допомоги; вивчення змісту плану реагування на надзвичайні ситуації, плану локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки;

навчання за програмою прискореної підготовки працівників підприємств, установ та організацій Кіровоградської області до дій в особливий період — отримання працівниками додаткових знань та вмінь щодо способів захисту від надзвичайних ситуацій, спричинених застосуванням засобів ураження в особливий період, на підприємствах, установах та організаціях, які продовжують роботу у воєнний час.

Програма передбачає підготовку у стислі терміни працівників підприємств, установ та організацій до практичних дій в умовах надзвичайних ситуацій особливого періоду на базі раніше сформованих знань і навичок при навчанні у системі цивільного захисту і розпочинається одночасно з уведенням в дію планів цивільного захисту на особливий період.

Програма є основним елементом навчально-методичного забезпечення підготовки працівників до дій в особливий період.

Актуальність програми полягає у необхідності проведення навчання працівників оперативним і правильним діям при виникненні надзвичайних ситуацій, спричинених застосуванням засобів ураження в особливий період, на підприємствах, установах та організаціях, які продовжують роботу у воєнний час.

Значення програми полягає у необхідності врахування особливості підприємств, установ, організацій, які знаходяться на території Кіровоградської області.

Програма розроблена для потреб підприємств, установ та організацій Кіровоградської області.

Програма є підставою для розробки і затвердження керівниками підприємств, установ, організацій програми прискореної підготовки працівників до дій в особливий період на підприємстві, установі та організації.

Метою програми є забезпечення:

своєчасного та оперативного навчання працівників щодо дій під час загрози та виникнення надзвичайних ситуацій, спричинених застосуванням засобів ураження в особливий період, на підприємствах, установах та організаціях, які продовжують роботу у воєнний час;

врахування особливостей та ризиків виникнення надзвичайних ситуацій, спричинених застосуванням засобів ураження в особливий період, на підприємствах, установах та організаціях Кіровоградської області, які продовжують роботу у воєнний час;

навчання працівників діям в умовах загрози і виникнення надзвичайних ситуацій, спричинених застосуванням засобів ураження в особливий період;

оволодіння знаннями та навичками при проведенні аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з локалізації та ліквідації надзвичайних ситуацій, спричинених застосуванням засобів ураження в особливий період;

розробки програм прискореної підготовки працівників до дій в особливий період на підприємствах, в установах, організаціях Кіровоградської області.

У результаті проходження навчання за Програмою працівники повинні бути здатними вирішувати професійні завдання в умовах виникнення надзвичайних ситуацій, спричинених застосуванням засобів ураження в особливий період, та знати:

обов'язки працівників при загрозі або виникненні надзвичайних ситуацій, спричинених застосуванням засобів ураження в особливий період;

порядок оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, спричинених застосуванням засобів ураження в особливий період;

місце розташування захисних споруд цивільного захисту, порядок укриття персоналу та правила поведінки при розміщенні у захисній споруді;

порядок влаштування найпростіших укриттів та пристосування підвальних приміщень (погребів) під укриття;

порядок виходу з укриттів у разі завалу основного входу або його руйнування;

порядок дій при виявленні підозрілих та вибухонебезпечних предметів;

правила використання засобів індивідуального захисту;

заходи щодо сприяння проведенню та організації аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в умовах виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та військового характеру;

заходи безпеки при проведенні аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

У результаті проходження навчання за Програмою рекомендується вміти:

запобігати створенню умов, що можуть привести до виникнення надзвичайних ситуацій;

чітко діяти за сигналами оповіщення, практично здійснювати дії за планом цивільного захисту на особливий період підприємства, установи, організації;

сприяти проведенню аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в умовах виникнення надзвичайних ситуацій;

дотримуватися режимів радіаційного захисту.

За підсумками навчання за Програмою у працівників має бути сформована психологічна готовність до адекватних дій в умовах стресового впливу уражаючих чинників надзвичайних ситуацій військового характеру.

За рішенням керівника підприємства, установи, організації тематика може доповнюватись з урахуванням особливостей об'єкту.

Навчання працівників на підприємствах, в установах та організаціях здійснюється шляхом:

курсowego навчання, що передбачає формування навчальних груп і здійснюється в навчальних класах або на об'єктах навчально-виробничої бази підприємства, установи та організації;

індивідуального навчання, що передбачає вивчення теоретичного матеріалу самостійно та у формі консультацій з керівниками навчальних груп або іншими особами.

Навчальні групи комплектуються з працівників підприємств, установ, організацій.

Перевірку засвоєння змісту Програми рекомендується проводити комісійну із залученням фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту.

Перевірку знань за змістом Програми рекомендується проводити шляхом іспитів, тестування, заліку або опитування в усній або письмовій формі.

Терміни проведення занять визначаються керівником підприємства, установи, організації.

2. ТЕМАТИКА ЗАНЯТЬ ТА РОЗПОДІЛ ЧАСУ

№ теми	Розділ програми, найменування тем	Форма навчання та види занять, години	
		курсове навчання	індивідуальне навчання
Розділ І. Правовий режим надзвичайного стану		1	1
1	Правовий режим надзвичайного стану, порядок його введення та припинення дії, особливості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій в умовах надзвичайного стану	групове заняття, самостійне вивчення, консультація, інструктаж	
2	Обов'язки працівників відповідно Плану цивільного захисту на особливий період підприємства, установи, організації. Порядок дій за сигналами оповіщення військового часу.		
Розділ 2. Основні способи захисту і правила поведінки в умовах загрози та виникнення надзвичайних ситуацій, спричинених застосуванням засобів ураження в особливий період		3	2
3	Укриття у захисних спорудах цивільного захисту.	групове заняття, самостійне вивчення, консультація, інструктаж	
4	Проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій воєнного характеру		
5	Вибухо- та пожежонебезпека на виробництві в особливий період. Дії під час виникнення пожеж		
6	Дії працівників при соціальних та воєнних надзвичайних ситуаціях		
7	Особливості надання домедичної допомоги у військовий час		
8	Перевірка знань	1	
Разом		5	3
		8	

3. ЗМІСТ ТЕМ ЗА РОЗДІЛАМИ ПРОГРАМИ

Тема 1. Правовий режим надзвичайного стану, порядок його введення та припинення дії, особливості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій в умовах надзвичайного стану.

Теоретична компонента: Визначення надзвичайного стану. Мета введення надзвичайного стану. Умови та порядок введення, скасування надзвичайного стану. Заходи правового режиму надзвичайного стану, що запроваджуються в умовах надзвичайного стану. Додаткові заходи правового режиму надзвичайного стану у зв'язку з масовими порушеннями громадського порядку. Гарантії прав і свобод громадян. Відповідальність за порушення вимог або невиконання заходів правового режиму надзвичайного стану.

Тема 2. Обов'язки працівників відповідно Плану цивільного захисту на особливий період підприємства, установи, організації. Порядок дій за сигналами оповіщення військового часу.

Теоретична компонента: Доведення до працівників порядок дій відповідно Плану цивільного захисту на особливий період в частині, що стосується працівника. Сигнали оповіщення та порядок їх доведення.

Практична компонента: Подача сигналів оповіщення технічними засобами об'єкту та порядок дій за ними.

Тема 3. Укриття у захисних спорудах цивільного захисту. Проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій воєнного характеру.

Теоретична компонента: Захисні споруди цивільного захисту, їх призначення, обладнання та порядок приведення у готовність.

Звільнення сховища (укриття) від матеріальних засобів, які в ньому зберігаються. Визначення та доведення до працівників місць їх розташування у захисних спорудах, порядок їх заняття та поведінки. Виготовлення та встановлення лавок, нар. Будівництво швидкоспоруджуємих укриттів, найпростіших та протирадіаційних укриттів (ПРУ), пристосування для ПРУ заглиблених приміщень.

Практична компонента: Дії працівників при заповненні захисних споруд та під час знаходження в захисних спорудах.

Тема 4. Проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій воєнного характеру.

Теоретична компонента: Завдання підприємства, установи, організації щодо проведення евакуаційних заходів. Порядок оповіщення о розосередженні і евакуації. Термінова евакуація, порядок її проведення. Обов'язкова евакуація за межі території підприємства, установи, організації при виникненні надзвичайних ситуацій, спричинених

застосуванням засобів ураження заходів. Правила поведінки та обов'язки працівників під час проведення евакуації.

Практична компонента: Дії працівників під час термінової евакуації. Дії працівників під час обов'язкової евакуації за межі території підприємства, установи, організації при виникненні надзвичайних ситуацій, спричинених застосуванням засобів ураження заходів

Тема 5. Вибухо- та пожежонебезпека на виробництві в особливий період. Дії під час виникнення пожеж.

Теоретична компонента: Правила поведінки при виявленні вибухонебезпечних предметів. Підвищення пожежної безпеки у особливий період. Особливості дії працівників у разі загрози або при виникненні пожеж у особливий період. Гасіння пожеж. Засоби пожежогасіння, протипожежне устаткування та інвентар, порядок та правила їх використання під час пожежі.

Практична компонента: Дії працівника при виявленні вибухонебезпечного предмету. Дії працівника під час гасіння пожежі.

Тема 6. Дії працівників при соціальних та воєнних надзвичайних ситуаціях.

Теоретична компонента: Небезпечні чинники надзвичайних ситуаціях соціального та воєнного характеру. Особливості життєзабезпечення на території, яка знаходиться у зоні військових дій.

Практична компонента: Дії працівників під час обстрілів, повітряних атак, збройних нападів.

Тема 7. Особливості надання домедичної допомоги у військовий час.

Теоретична компонента: Особливості ураження працівників у військовий час: кульові та осколкові поранення, опіки внаслідок використання зброї масового ураження, великих пожеж. Надання домедичної допомоги при великій кількості постраждалих.

Особливості надання першої допомоги у військовий час: проведення первинного огляду потерпілого, проведення серцево-легеневої реанімації, Перша допомога при ранах і кровотечах. Способи зупинки кровотеч. Правила та прийоми накладання пов'язок на рани. Перша допомога при переломах. Прийоми та способи іммобілізації із застосуванням табельних або підручних засобів. Перша допомога при опіках.

Практична компонента: проведення первинного огляду потерпілого, проведення серцево-легеневої реанімації, Перша допомога при ранах і кровотечах. Способи зупинки кровотеч. Перша допомога при опіках.

4. РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ

1. Кодекс цивільного захисту України, від 02.10.2012 №5403-VI.
2. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» від 18.01.2001 №2245-III.
3. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16.03.2000 №1550-III, від 12.04.2000 №638, від 27.07.2001 №920, від 05.09.2000 №1386.
4. Закон України «Про захист людини від дій іонізуючих випромінювань» від 14.01.1998 №15/98-ВР.
5. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24.02.1994 №4004-XII.
6. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» від 06.04.2000 №1645-III.
7. Закон України «Про боротьбу з тероризмом» від 20.03.2003 №638-IV.
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку забезпечення населення і особового складу невоєнізованих формувань засобами радіаційного та хімічного захисту» від 19.08.2002 №1200.
9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за їх рівнями» від 24.03.2004 №368 (із змінами, внесеними ПКМУ від 29.05.2013 №380).
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про організацію оповіщення і зв'язку в НС» від 15.02.1999 №192.
11. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту» від 23.10.2013 №819.
12. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях» від 26.06.2013 №444.
13. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» від 30.10.2013 №841.
14. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту» від 09.01.2014 №11.
15. Наказ МНС України «Про затвердження Інструкції щодо утримання захисних споруд цивільної оборони у мирний час» від 09.10.2006 №653.

16. Наказ МНС України «Про затвердження Інструкції щодо утримання захисних споруд цивільної оборони у мирний час» від 09.10.2006 №653.

17. Наказ МНС України «Про затвердження Рекомендацій щодо дій населення у разі загрози та виникнення вибуху, у тому числі тих, що виникли внаслідок терористичної діяльності» від 18.12.2009 №860.

18. Наказ МНС України «Про методичні рекомендації з питань організації планування та проведення евакуаційних заходів на об'єктах господарської діяльності у разі виникнення надзвичайних ситуацій» від 07.09.2010 №761.

19. Наказ МНС України «Про затвердження кваліфікаційних ознак надзвичайних ситуацій» від 12.12.2012 №1400.

20. Наказ ДСНС України «Про затвердження програми загальної підготовки працівників підприємств, установ та організацій до дій у надзвичайних ситуаціях» від 06.06.2014 №310. (у редакції наказу ДСНС України від 08.08.2014 №458).

21. Національний стандарт України ДСТУ 5058:2008 «Навчання населення діям у НС. Основні положення».

Начальник управління з питань
цивільного захисту
Кіровоградської
облдержадміністрації

В.СЛІНЧЕНКО
" " 2017 року

Начальник навчально-методичного
центру цивільного захисту та
безпеки життєдіяльності
Кіровоградської області

М.ТИЩЕНКО
" " 2017 року